

บทที่ ๑

บทนำ

สภาพของปัญหา

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยทั่วไปแล้วไม่สู้จะราบรื่นนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่ช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เป็นต้นมา ซึ่งปรากฏว่าภายหลังการแบ่งแยกเวียดนามออกเป็น ๒ ส่วนตามข้อตกลงในสนธิสัญญาเจนีวา ปี ๒๔๘๓ นั้น^๑ ได้เกิดปัญหาขัดแย้งอย่างรุนแรงระหว่างเวียดนาม ๒ ฝ่าย ที่มีระบบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกัน โดยมีประเทศมหาอำนาจ ทั้ง ๒ ฝ่ายสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง สหรัฐอเมริกาสนับสนุนเวียดนามใต้ฝ่ายโลกเสรี ในขณะที่โซเวียตและจีนสนับสนุนเวียดนามเหนือฝ่ายคอมมิวนิสต์ นโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรงของสหรัฐอเมริกาในช่วงนั้น ทำให้การรวมเวียดนามตามข้อตกลงเจนีวาล้มเหลวลงอย่างสิ้นเชิงและนำไปสู่สงครามอินโดจีนครั้งใหม่ ประเทศไทยได้ดำเนินนโยบายต่างประเทศตามหลังสหรัฐอเมริกามาโดยตลอด ผู้นำไทยทุกยุคทุกสมัยมีแนวนโยบายต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างแข็งขัน ได้โฆษณาชวนเชื่อปลุกฝังความรู้สึกเกลียดกลัวคอมมิวนิสต์ให้กับประชาชนอย่างเอาใจจริง เอาใจมาเป็นเวลายาวนานติดต่อกัน การที่ไทยร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาอย่างใกล้ชิดในการทำสงครามกับคอมมิวนิสต์ในเวียดนาม ลาว และ เขมร ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามทั้ง ๒ ฝ่าย เป็นไปในลักษณะที่แตกต่างกัน กล่าวคือ เป็นมิตรกับเวียดนามใต้และ เป็นศัตรูกับเวียดนามเหนืออย่างเปิดเผย

---

^๑ Richard Allen, A Short Introduction to the History and Politics of Southeast Asia (London : Oxford University Press, 1970), pp. 142-143.

การที่มีชาวนอพยพเป็นจำนวนมากอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ^๑ ทำให้รัฐบาลไทยมีความวิตกกังวลหวาดระแวงในบทบาทและพฤติกรรมของคนเหล่านี้เป็นอย่างมาก จึงได้วางมาตรการเข้มงวดกวดขันกับชาวนอพยพเป็นพิเศษ ชาวนอพยพเหล่านี้มีความรู้ลึกซึ้งชาตินิยมอย่างรุนแรง ศรัทธาในวีรกรรมของโฮจิมินห์วีรบุรุษแห่งชาติเวียดนามทั้งหมด ซึ่งเป็นผู้นำคอมมิวนิสต์เวียดนามเหนือในขณะนั้น ทำให้พฤติกรรมชาวนอพยพเหล่านี้แสดงออกมาในลักษณะสนับสนุนเห็นใจต่อเวียดนามเหนือมากกว่าที่มีต่อเวียดนามใต้

ในขณะที่สงครามเวียดนามกำลังดำเนินอยู่นั้น ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ตั้งทหารไปร่วมกับคอมมิวนิสต์ และเป็นฐานทัพสำคัญให้สหรัฐอเมริกาปฏิบัติการทางทหารในเวียดนามอย่างเต็มที่ การโฆษณาชวนเชื่อให้ร้ายป้ายสีกันระหว่างไทยกับเวียดนามฝ่ายคอมมิวนิสต์จึงดำเนินควบคู่กันไป คนไทยส่วนใหญ่ได้รับทราบข่าวเวียดนามเหนือและชาวนอพยพบางกลุ่มให้การสนับสนุนต่อการร่ายคอมมิวนิสต์และดำเนินการบ่อนทำลายความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย^๒ ในขณะเดียวกันก็มีพฤติกรรมก่อวุ่นวายรุกรานทั้งในลาวและเขมรด้วย ซึ่งน่าจะมีผลอย่างมากต่อทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อชาวนอพยพและเวียดนาม

ภายหลังชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในอินโดจีน และการรวมเวียดนามเป็นประเทศเดียวกันเสร็จสิ้นลง นับตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ เป็นต้นมา ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในแนวนโยบายของประเทศไทย นำไปสู่การสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต

^๑ ชัยศักดิ์ บุรุษพันธ์, ชาวนอพยพ (พระนคร : ดวงกมล, ๒๕๒๐), หน้า ๒๐.

^๒ วิชาญ จำปีศรี, "ชาวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ" (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต แผนกวิชาการ ปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๕),
หน้า ๑๔๓-๑๔๔.

ระหว่างประเทศทั้งสอง เมื่อต้นเดือนสิงหาคม ๒๕๑๕^๑ และได้มีการร่วมมือกันหลายประการในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีต่อกันเรื่อยมา ท่ามกลางความผันผวนทางการเมืองในอินโดจีนครั้งใหม่ การที่นายกรัฐมนตรี พาน วัน คง แห่ง เวียดนามเดินทางมาเยือนประเทศไทยในช่วงวันที่ ๒-๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๑ นับว่าเป็นเหตุการณ์ที่มีความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อนการสรุปตัวอย่างประกอบการวิจัยเรื่องนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ผู้วิจัยคาดหวังว่าจากการเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายในทางที่เป็นมิตรต่อกันระหว่างรัฐบาลประเทศทั้งสอง และการเดินทางมาเยือนประเทศไทยของผู้นำรัฐบาลเวียดนามน่าจะมีผลทำให้ทัศนคติคนไทย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ต่อเวียดนาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง เป็นไปในทางที่ดีขึ้น

ประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองนับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจควรแก่การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประเทศทั้งสองมีประวัติศาสตร์ที่เคยเป็นศัตรูกันมาเป็นเวลาอันยาวนาน ซึ่งน่าจะมีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ ประเทศที่มีต่อกัน เป็นไปในทางที่เลวร้ายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระหว่างประเทศหลายต่อหลายครั้งในอดีตมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองมาโดยตลอด สิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งในขณะนี้คือการแสดงบทบาทครั้งใหม่ของประเทศมหาอำนาจในอินโดจีนซึ่งได้เปลี่ยนโฉมหน้าทางการเมืองของประเทศคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้อีกครั้งหนึ่ง นั่นก็คือสงครามกลางเมืองในเขมร รัฐบาลพอลพตซึ่งมีเวียดนามสนับสนุน^๒

^๑ ประเทศไทยและเวียดนามตกลงสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกันเมื่อวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๑๕ ในสมัยรัฐบาล ม.ร.ว. เสถียร ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี.

^๒ เวียดนามได้สนับสนุนฝ่ายต่อต้านรัฐบาลพอลพตจัดตั้ง "แนวร่วมสามัคคีประชาชาติ กูชาตักัมพูชา (Kampuchea National United Front for National Salvation-KNUFNS) เมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๑๑ และได้ร่วมกับทหารฝ่ายต่อต้านรัฐบาลกัมพูชาทำสงครามกับฝ่ายรัฐบาล สามารถยึดกรุงพนมเปญได้เมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๒ จัดตั้งรัฐบาลขึ้นบริหารประเทศภายใต้การนำของนายเฮง สัมริน.

และสงครามจีน-เวียดนามครั้งล่าสุดเมื่อต้นเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อทัศนคติคนไทยต่อเวียดนามเปลี่ยนแปลงไปในทางเลวร้ายมากยิ่งขึ้นเช่นเดียวกัน

โดยเหตุที่สภาพปัญหาสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษา คือ ปัญหาเกี่ยวกับชาวนวนอพยพซึ่งน่าจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม ด้วยเหตุนี้จึงได้ศึกษาค้นคว้าผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนแนวความคิดทัศนะของผู้บางท่านนำมาพิจารณาประกอบการวิจัยเรื่องนี้ ซึ่งปรากฏว่า

ชาญ อังสุโชติ (Chan Ansuchote) ได้ทำการวิจัยเรื่อง

"The Vietnamese Refugees in Thailand : A Case Study in Decision Making" (ภาษาแปล) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๓ ได้กล่าวถึงความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อชาวนวนอพยพในตอนแรก ๆ ว่า "คนไทยเป็นพุทธศาสนิกชน มีความเมตตากรุณาต่อชาวนวนอพยพโดยปราศจากอคติใด ๆ จึงให้ความช่วยเหลือแก่ชาวนวนอพยพเหล่านั้นเป็นอย่างดี ชาวนวนอพยพเองก็ได้ปรับปรุงตัวเองให้เข้ากับขนบธรรมเนียมประเพณีและกฎเกณฑ์ของทางราชการของไทยเป็นอย่างดีเช่นเดียวกัน ผู้นำรัฐบาลไทยมีความเชื่อว่าชาวนวนอพยพไม่มีอันตรายใด ๆ ต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ"

วิชาญ จำปีศรี^๒ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ชาวนวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ" เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ผลการวิจัยสรุปไว้ตอนหนึ่งว่า "จากพฤติการณ์ที่คนชาวนวนอพยพทั้งหมดกระทำกัน เห็นได้ชัดว่าคนชาวนวนอพยพส่วนใหญ่ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลและเป็นเครื่องมือของเวียดนามเหนือซึ่งเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ โดยผลอันนี้ คนชาวนวนอพยพที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

Chan Ansuchote, "The Vietnamese Refugees in Thailand: A Case Study in Decision Making" (A paper presented to Faculty of the Institute of Public Administration of Thammasat University, 1960), pp.58-59.

^๒วิชาญ จำปีศรี, "ชาวนวนอพยพกับความมั่นคงของชาติ," หน้า ๑๘๗.

จึง เป็นปฏิบัตย์ต่อประเทศไทยอย่างแท้จริง ทั้งนี้ด้วยการมีวิธีทำหลายรูปแบบ เช่น การ
 จัดตั้งสมาคมลับเวียคมินห์ (ลาวคัง) ภายใต้อิทธิพลคอมมิวนิสต์เวียคนามเหนือ ปกครอง
 คนญวนอพยพด้วยกันเอง การให้ความช่วยเหลือผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ในประเทศไทย
 ด้วยการจัดเป็นแนวร่วม การเรียกรไ้เงินคนญวนอพยพด้วยกันเองส่งไปช่วยเวียคนามเหนือ
 ช่วยเวียคกงรบในเวียคนามใต้ แบ่งให้ผู้ก่อการร้ายในประเทศไทย การไม่ยอมรับอำนาจ
 ทางการปกครองและการเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย การเพิ่มการโฆษณาชวนเชื่อ และ
 ความคุมขังคนญวนอพยพที่นิยมเวียคนามเหนือและแอนตี้เวียคนามใต้กับประเทศไทย การให้
 การสนับสนุนผู้ก่อการร้ายในประเทศไทยโดยตรง การพยายามให้ได้มาซึ่งสัญชาติไทยของ
 คนญวนอพยพด้วยกลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้เป็นต้น"

Peter A. Poole ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับชาวญวนอพยพในประเทศไทยไว้
 ตอนหนึ่งว่า "ชาวญวนอพยพเป็นจำนวนมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ตัดสินใจปักหลัก
 อยู่ในประเทศไทย ได้พยายามหาทางแต่งงานกับคนไทยซึ่ง เป็นวิธีง่ายที่สุดอย่างหนึ่งที่จะ
 ทำให้สามารถตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศไทยได้ต่อไป และสามารถหลีกเลี่ยงกฎหมายบังคับของ
 ทางราชการได้เช่นเดียวกัน มาตรการหลายประการที่ทางราชการผ่อนผันให้กับชาวญวน
 อพยพทำให้พวกนี้สามารถสร้างฐานะตนเองทาง เศรษฐกิจได้อย่างมั่นคง โดยอาศัยความ
 สามารถเฉพาะในค่านี โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาชาวญวนอพยพรุ่นล่าสุดที่หลั่งไหลเข้ามา
 ในประเทศไทย หลังปี พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นต้นมา จะ เป็นปัญหาสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่าง
 ไทยกับเวียคนามต่อไป"

Peter A. Poole, "The Vietnamese in Thailand : Their
 Continuing Role in Thai-Vietnamese Relations," Spectrum 4(January-
 March, 1976) : 4-43.

ซัจคัย บุรุษพันธ์^๑ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาชาวญวนอพยพในประเทศไทยไว้ตอนหนึ่งว่า "ชาวญวนอพยพได้เขามาเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามอย่างใกล้ชิด ทั้งก่อนหน้าที่จะสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน และภายหลังที่ได้มีความสัมพันธ์ทางการทูตกันแล้ว ทั้งนี้ก็เพราะเวียดนามถือว่าญวนอพยพเป็นพลเมืองของตน และได้ให้การปกป้องคุ้มครองมาโดยตลอด ปัญหาคนญวนอพยพเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยากแก่การแก้ไขไถ่ถอน เพราะมีอุปสรรคนานัปการ การแก้ไขปัญหาคณญวนอพยพเป็นเรื่องที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน และอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง"

กุสุมา สนิทวงศ์^๒ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามไว้ว่า "ปัญหาเรื่องชาวญวนอพยพในประเทศไทยจำนวนประมาณ ๕๐,๐๐๐ คนนั้นจะเป็นสาเหตุของความขัดแย้งต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งพยายามใช้ญวนอพยพเหล่านี้เป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายของตนเพื่อมีบังคับอีกฝ่ายหนึ่ง"

งานวิจัยและทัศนะของนักวิชาการบางคนซึ่งยกเป็นตัวอย่างข้างต้น โดยสรุปแล้วศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาชาวญวนอพยพในประเทศไทยทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งน่าจะมีผลสะท้อนต่อทัศนคติคนไทยต่อเวียดนามมากพอสมควร สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกของคนไทยที่มีต่อเวียดนามนั้น ยังไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ศึกษาเรื่องนี้มาก่อน แต่อย่างไรก็ตามบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามในปัจจุบัน นับว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่งในขณะนี้

^๑ ซัจคัย บุรุษพันธ์, ญวนอพยพ, หน้า ๑๓๓-๑๓๔.

^๒ กุสุมา สนิทวงศ์, "ไทยกับอินโดจีน ปัญหาและลู่ทาง," วารสารทางการเมือง ๑ (ตุลาคม ๒๕๑๕) : ๖๕.

ควยสภาพของปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้อง การศึกษาเรื่องทัศนคติคนไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนามในขอบเขตกว้าง ขวางที่สุดเท่าที่จะสามารถทำได้ เพื่อหาข้อสรุปเปรียบเทียบระหว่างทัศนคติของประชากรในจังหวัดที่มีชาวนวนอพยพอาศัยอยู่ คือ จังหวัดนครพนม และจังหวัดที่ไม่มีชาวนวนอพยพอาศัยอยู่คือจังหวัดมหาสารคาม ว่าเป็นไปในลักษณะใด และมีความแตกต่างกันอย่างไรหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำไปพิจารณา ประกอบการกำหนดนโยบายบางประการ ขององค์กรที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทาง ประกอบ การศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในขอบเขตที่กว้าง ขวางมากยิ่งขึ้นต่อไป

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนามนั้น จำเป็น ต้องกล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ (Attitude Theory) ก่อน เนื่องจากเป็น ขั้นตอนหลักสำคัญที่นำมาดำเนินการวัดความรู้สึกของประชากรกลุ่มดังกล่าวว่ามีทัศนคติ ต่อเวียดนามเป็นไปในลักษณะใด

ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ คำว่า "ทัศนคติ" มาจากภาษาลาตินว่า "Aptus" ซึ่งหมายความว่าเหมาะสม (fitness) หรือปรุ่่งแต่ง (Adaptness) ความพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า "ทัศน" หมายถึง ความเห็น การเห็น การรู้เห็น ฯลฯ ส่วน "คติ" แปลว่า การไป ความเป็นไป การดำเนินวิธี ฯลฯ^๑

^๑ Webster's New Universal Dictionary (New York : Webster's Universal press, 1977), p.22.

^๒ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (พระนคร : รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๐๗), หน้า ๑๓๘.

คำว่า "ทัศนคติ" ตรงกับภาษาอังกฤษว่า "Attitude" ซึ่งแปลว่า "ความรู้สึก ความเห็น" ^๑ ดังนั้น คำว่าทัศนคติในความหมายรวม ๆ จึง เป็นไปใน ลักษณะของความเห็น ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ และประสบการณ์ที่สะสมมาของแต่ละบุคคลนั้น ๆ ด้วย ^๒ ดังเช่น Serttain ได้ให้ความหมายของคำว่า "ทัศนคติ" ไว้ว่า "ความรู้สึกนึกคิดหรือความคิดเห็นของ บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งหนึ่ง" ^๓ ในทางจิตวิทยาถือว่า ทัศนคติเป็นตัวแปรตัวหนึ่ง ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้โดยง่าย แต่จะต้องค้นคว้าด้วยวิธีซับซ้อน นักจิตวิทยาและ นักจิตวิทยาสังคมหลายท่านนำคำว่า "Attitude" มาใช้และให้ความหมายไว้ แตกต่างกันไปถึง ๘๐ ความหมาย ^๔

---

^๑ Joseph Friend and David Guralink, Webster's New World Dictionary of American Language (New York : The World Publishing Co., 1975), p.95.

^๒ Julius Gould and William L. Kolb, A Dictionary of Social Sciences (New York : The Free Press, 1964), pp.40-41.

^๓ Harry C. Triandis, Attitude and Attitude Change (New York : John Wiley & Son. Inc., 1971), p.4.

^๔ Aaron Quin Serttain, Psychology : Understanding Human Behaviors (New York : McGraw-Hill Book Co. Inc., 1958), p.280.

ทัศนคติไม่ใช่เป็นสิ่งที่มีความเก่าแก่ บุคคลเกิดทัศนคติจากการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์ ทัศนคติคือความสัมพันธ์ที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่น ๆ ต่อสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ และความคิดเห็นต่าง ๆ บุคคลสามารถมีทัศนคติในเรื่องทั่วไปได้มากมาย เนื่องจากการเรียนรู้ และได้รับประสบการณ์จากเรื่องนั้น ๆ^๑ มีผู้ให้ความหมายของทัศนคติแตกต่างกันออกไปดังนี้

G. Murphy, L. Murphy และ T. Newcome^๒ ให้ความหมายไว้ว่า ความชอบหรือไม่ชอบ ฟังใจหรือไม่ฟังใจที่บุคคลแสดง ออกมาต่อสิ่งต่าง ๆ Rosenberg^๓ ให้ความหมายว่า ทัศนคติคือการตอบสนองทางด้านความรู้สึกที่บุคคลมีต่อสรรพสิ่งต่าง ๆ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความคิด ความเข้าใจของบุคคลนั้น L.L. Thurstone^๔ ให้ความหมายว่า ทัศนคติเป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งหนึ่ง (Psychological object) ซึ่งอาจเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ความรู้สึกสามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

---

^๑ Musafer Sherif and Carolyn W. Sherif, Social Psychology (New York : Harper & Row Publishers, 1969), p.334.

^๒ G. Murphy, L. Murphy, and T. Newcome, Experimental Social Psychology (New York : Harper & Row Publishers, 1937), p.889.

^๓ M.J. Rosenberg, "Cognitive Structure and Attitudinal Affect," Journal of Abnormal and Social Psychology 53 (1956) : 367.

^๔ L.L. Thurstone, "Comment," American Journal of Sociology 52 (1946) : 39.

Milton Rokeach^๑ อธิบายว่า ทศนคติเป็นการผสมผสานหรือการจัดระเบียบของความเชื่อที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ผลรวมของความเชื่อนี้จะ เป็นตัวกำหนดแนวโน้มของบุคคลในการที่จะมีปฏิริยาตอบสนอง ในลักษณะที่ ชอบหรือไม่ชอบ

Ferguson^๒ กล่าวว่า ทศนคติเป็นการแสดงออกของความเชื่อว่าจะไรถูกหรืออะไรผิด ชอบหรือไม่ชอบ ยอมรับหรือไม่ปฏิเสธ การแสดงออกดังกล่าวเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. องค์ประกอบทางด้านความคิด ความเข้าใจ (The Cognitive Component)
ทศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความเชื่อว่าจะไรถูกอะไรผิด

๒. องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (The affective Component)
ทศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของความชอบหรือไม่ชอบ

๓. องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (The Behavioral Component)
เป็นความพร้อมที่จะกระทำที่ทศนคติจะแสดงออกมาในลักษณะของการยอมรับหรือไม่ปฏิเสธ

Alport^๓ ได้สรุปไว้ว่า ทศนคติเป็นสภาพความพร้อมของสมองและประสาท ซึ่งมีผลหรือมีอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนอง เอาต์บุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมด หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวกับบุคคลนั้น

^๑ Milton Rokeach, Beliefs, Attitudes and Values (San Francisco: Jersey-Bass Inc., Publishers, 1970), p.112.

^๒ L.W. Ferguson, Personality Measurement (New York: McGraw-Hill Book Co., 1952), p.81.

^๓ Gordon W. Alport, A Handbook of Social Psychology (Worcester: Clark University Press, 1935), p.810.

Charles R. Foster ได้สรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการทัศนคติว่า ขึ้นอยู่กับเหตุ ๒ ประการ คือ

๑. ประสบการณ์ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ ทัศนคติ จึงเกิดขึ้นในตัวบุคคลจากการไต่พบ ไต่เห็น ไต่คุ้นเคย ไต่ทดลอง ฯลฯ อันถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (Direct Experiences) และการไต่ยินไต่ฟัง ไต่เห็นรูปภาพ หรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แต่ไม่ได้พบเห็นและไม่ไต่ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) เนื่องจากทัศนคติเป็นเรื่องที่เกิดจากการรับทราบเมื่อรับแล้วก็เกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ในแง่ดีและไม่ดี (Cognitive) ดังนั้น ถ้าบุคคลใดไม่มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์นั้น เขาก็จะไม่มีทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้น

๒. ค่านิยมและการตัดสินค่านิยม เนื่องจากกลุ่มชนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินค่านิยมไม่เหมือนกัน แต่ละกลุ่มอาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีทัศนคติที่ดีหรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและค่านิยมหรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่

เมื่อพิจารณาถึงคำจำกัดความ องค์ประกอบ ตลอดจนที่มาของทัศนคติแล้ว พอสรุปได้ว่า ทัศนคติที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลนั้น จะต้องได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมหลายอย่าง นับตั้งแต่ประสบการณ์ในอดีต การรับฟังข่าวสารจากภายนอก การเรียนรู้ และการจดจำสิ่งต่าง ๆ แล้วนำมาผสมผสานกัน จนเกิดเป็นทัศนคติขึ้นในรูปของนามธรรม จับต้องหรือมองเห็นไม่ได้ แต่จะทราบทัศนคติที่เกิดขึ้นได้ โดยการอ่านข้อความที่เขาเขียน ฟังถ้อยคำที่เขาพูด พร้อมทั้งสังเกตพฤติกรรมที่เขาแสดงออกมา การทราบทัศนคติของบุคคลช่วยให้เราสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคลได้ส่วนมาก เพราะทัศนคติ

Charles R. Foster, Psychology for Life Adjustment

(Chicago : American Technical Society, 1952), p.119.

มีลักษณะคงเส้นคงวา (Consistency)^๑ เปลี่ยนแปลงได้ยาก ดังนั้นการศึกษาทัศนคติ จึงเป็นประโยชน์อย่างมาก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เป้าหมายของการศึกษาทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม ที่สำคัญมีอยู่ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อทราบระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนามของประชากรทั้ง ๒ จังหวัด จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพว่าเป็นไปในลักษณะใดและเปรียบเทียบดูว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
๒. เพื่อทราบทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดต่อชาวญวนอพยพ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพว่าเป็นไปในลักษณะใด และเปรียบเทียบดูว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
๓. เพื่อทราบทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดต่อเวียดนาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพว่าเป็นไปในลักษณะใด และเปรียบเทียบดูว่ามีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาเรื่องนี้เป็นการศึกษาทัศนคติของคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม^๒ โดยเฉพาะทัศนคติที่มีต่อชาวญวนอพยพ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของเวียดนาม และการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม เพื่อความเด่นชัด

^๑ Theodore M. Newcome, Ralph H. Turner and Phillip E. Converse, Social Psychology (New York : Holt, Rinehart and Winston, 1965), pp.48-50.

^๒ คนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในที่นี้หมายถึงประชากรในจังหวัดนครพนมและมหาสารคาม ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนของประชากรภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้.

การวิจัยได้แบ่งออกเป็นสองตอน คือ ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนามของประชากร ทั้ง ๒ จังหวัดเปรียบเทียบกันส่วนหนึ่ง และทัศนคติต่อเวียดนามอีกส่วนหนึ่ง ทัศนคติที่นำมาศึกษาได้แก่ทัศนคติต่อชาวนานอพยพ พฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงของเวียดนาม และการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม โดยตั้งความคาดหวังไว้ว่า ชาวนานอพยพซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดที่ทำการศึกษาคงจะเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลทำให้ระดับความรู้ และทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดต่อเวียดนามเปรียบเทียบกันแล้วมีความแตกต่างกัน

ข้อจำกัดในการวิจัยที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง คือ เวลาและงบประมาณที่ใช้ดำเนินการ การศึกษาเรื่องนี้จึงจำกัดเฉพาะประชากร ๒ จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีและไม่มีชาวนานอพยพอาศัยอยู่คือ จังหวัดนครพนม และมหาสารคาม รวมทั้งสิ้น ๑,๒๕๕ คน ตัวแปรอิสระคือเพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ตัวแปรตามคือทัศนคติของประชากรทั้งกล่าวต่อชาวนานอพยพและเวียดนาม ซึ่งการวิจัยสามารถทำได้อย่างละเอียดและกว้างขวางกว่านี้ เช่น ขยายการศึกษาออกไปทั่วทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเพิ่มจำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา และปรับปรุงแบบสอบถามใหม่ให้มีอำนาจในการวัดทัศนคติได้กว้างขวางยิ่งขึ้น หรืออาจศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มมากขึ้น เช่น ผู้นำมหาชน ผู้นำนิสิตนักศึกษา เหล่านี้เป็นต้น สิ่งดังกล่าวจึงนับว่าเป็นข้อจำกัดในการศึกษาครั้งนี้

สมมติฐานในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาดังนี้

๑. มีความแตกต่างกันในทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนามระหว่างประชากรทั้ง ๒ จังหวัด ที่มีและไม่มีชาวนานอพยพอาศัยอยู่
๒. มีความแตกต่างกันในระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนามระหว่างประชากรทั้ง ๒ จังหวัด
๓. มีความแตกต่างกันในทัศนคติต่อชาวนานอพยพระหว่างประชากรทั้ง ๒ จังหวัด

๔. เพศ เป็นปัจจัยทำให้ทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดคือเวียคนามแตกต่างกัน
๕. อายุ เป็นปัจจัยทำให้ทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดคือเวียคนามแตกต่างกัน
๖. ระดับการศึกษา เป็นปัจจัยทำให้ทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดคือเวียคนามแตกต่างกัน
๗. อาชีพ เป็นปัจจัยทำให้ทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดคือเวียคนามแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

๑. เพื่อทราบว่าคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน ๒ จังหวัดมีระดับความรู้เกี่ยวกับเวียคนามเป็นอย่างไร และความรู้เกี่ยวกับเวียคนามด้านใดบ้างที่กลุ่มประชากรดังกล่าวมีความรู้มากน้อยที่สุดเปรียบเทียบกัน
๒. เพื่อทราบว่าคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน ๒ จังหวัดมีทัศนคติต่อชาวญวนอพยพและเวียคนามเป็นไปในลักษณะใด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวญวนอพยพอาศัยอยู่ มีความแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด
๓. เพื่อทราบว่าตัวแปรต่าง ๆ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ เป็นปัจจัยที่มีผลทำให้ระดับความรู้เกี่ยวกับเวียคนาม ทัศนคติต่อชาวญวนอพยพและเวียคนามแตกต่างกันหรือไม่
๔. การศึกษาวิจัยเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านรัฐศาสตร์โดยตรงและอาจเป็นแนวทางเพื่อการศึกษา ค้นคว้าวิจัยให้ละเอียดกว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไป

การออกแบบการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างและการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรในจังหวัดนครพนมและมหาสารคามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงก่อนอื่นก็คือ จะใช้กลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาจากประชากรทั้งหมด โดยประมาณเท่าใดก่อน ซึ่งพบว่าจากสถิติปี ๒๕๒๑ จังหวัดนครพนมมีประชากรทั้งสิ้น ๓๒๘,๘๑๓ คน จังหวัดมหาสารคามมีประชากรทั้งสิ้น ๓๓๓,๘๖๘ คน รวมเป็นจำนวนประชากรที่ใช้สุ่มทั้งสิ้น ๑,๘๖๒,๓๘๕ คน^๑ (โปรดศึกษารายละเอียดจากตารางที่ ๑ และ ๒)

เมื่อทราบจำนวนประชากรทั้งหมดแล้ว จึงได้นำมาคำนวณหาขนาดของตัวอย่างโดยใช้สูตรต่อไปนี้^๒

$$n = \frac{p(1-p)}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p(1-p)}{n}}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

p = อัตราส่วนของกลุ่มประชากร

z = ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนดไว้

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดไว้ให้

^๑ ส่วนการปกครองจังหวัดนครพนมและมหาสารคาม, "เอกสารบรรยายสรุป" (สถิติเดือนกันยายน ๒๕๒๑).

^๒ กมล สุทธิประเสริฐ, เทคนิคการวิจัย (พระนคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๖), หน้า ๒๗๐.

ตารางที่ ๑ จำนวนประชากรในสองจังหวัด จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๒๑

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
นครพนม	อำเภอเมืองนครพนม	๕๖,๓๑๕	๕๖,๑๔๓	๑๑๒,๔๕๘
	อำเภอท่าอุเทน	๓๓,๒๑๑	๓๓,๕๕๓	๖๖,๗๖๔
	อำเภอศรีสงคราม	๒๐,๓๑๔	๒๐,๔๓๓	๔๐,๗๔๗
	อำเภอบ้านแพง	๑๕,๕๓๘	๑๕,๖๖๐	๓๑,๑๙๘
	อำเภอปลาปาก	๑๖,๓๖๑	๑๖,๑๓๑	๓๒,๔๙๒
	อำเภอเรณูนคร	๑๖,๓๖๓	๑๖,๓๔๑	๓๒,๗๐๔
	อำเภอนาแก	๓๕,๓๖๖	๓๖,๓๓๕	๗๑,๗๐๑
	อำเภอธาตุพนม	๓๕,๕๐๓	๓๖,๔๑๓	๗๑,๙๑๖
	อำเภอมุกดาหาร	๔๒,๑๕๔	๔๑,๘๓๔	๘๓,๙๘๘
	อำเภอคำชะอี	๒๓,๒๕๔	๒๓,๖๖๐	๔๖,๙๑๔
	อำเภอคอนคาฬ	๑๖,๖๒๐	๑๖,๑๑๕	๓๒,๗๓๕
	กิ่งอำเภอนิคมน้ำอ้อย	๑๔,๑๕๓	๑๓,๘๒๒	๒๗,๙๗๕
	กิ่งอำเภอนาหว้า	๑๓,๔๑๓	๑๓,๘๑๓	๒๗,๒๒๖
	กิ่งอำเภอคงหลวง	๘,๑๖๓	๘,๒๓๓	๑๖,๓๙๖
	กิ่งอำเภอทวานใหญ่	๖,๑๕๕	๖,๓๕๕	๑๒,๕๑๐
รวมทั้งสิ้น		๓๖๑,๕๓๑	๓๖๖,๘๘๖	๗๒๘,๔๑๗

ตารางที่ ๑ (ต่อ) จำนวนประชากรใน ๒ จังหวัด จำแนกตามเพศ พ.ศ. ๒๕๒๑

จังหวัด	อำเภอ	จำนวนประชากร		
		ชาย	หญิง	รวม
มหาสาร- คาม	อำเภอเมืองมหาสารคาม	๕๕,๕๒๘	๕๒,๖๓๖	๑๐๘,๑๖๔
	อำเภอกันทรวิชัย	๓๓,๐๖๒	๓๒,๕๔๖	๖๕,๖๐๘
	อำเภอโกสุมพิสัย	๔๓,๖๒๔	๔๓,๒๓๖	๘๖,๘๖๐
	อำเภอเชียงยืน	๓๓,๓๕๒	๓๕,๘๙๔	๖๙,๒๔๖
	อำเภอนาเชือก	๒๒,๑๑๓	๒๓,๕๘๒	๔๕,๖๙๕
	อำเภอบงบ่อ	๕๓,๑๔๕	๕๖,๕๐๔	๑๐๙,๖๔๙
	อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย	๔๒,๖๕๕	๔๕,๓๔๕	๘๘,๐๐๐
	อำเภอวาปีปทุม	๔๔,๓๐๒	๔๑,๔๓๖	๘๕,๗๓๘
	กิ่งอำเภอนาคู กิ่งอำเภอแกดำ	๑๕,๓๖๑ ๑๒,๔๕๓	๑๔,๑๓๘ ๑๒,๓๓๕	๒๙,๕๐๐ ๒๔,๗๘๘
รวมทั้งสิ้น		๓๖๓,๘๓๖	๓๖๖,๑๓๒	๗๓๐,๐๖๘
รวมทั้ง ๒ จังหวัด		๗๒๙,๗๖๗	๗๓๒,๑๖๔	๑,๔๖๑,๙๓๑

ที่มา : เอกสารบรรยายสรุปของปกครองจังหวัดมหาสารคาม สถิติเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๑ บัญชีแสดงรายการสถิติเกี่ยวกับประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง, จังหวัดนครพนม เดือน กันยายน, ๒๕๒๑.

ตารางที่ ๒ จำนวนประชากรใน ๒ จังหวัด จำแนกตาม เพศ, อายุ และอาชีพ

หมวดอาชีพ	หมวดอายุแยกตามเพศ														
	๑๑ - ๒๔ ปี			๒๕ - ๓๕ ปี			๓๖ - ๔๕ ปี			๖๐ ปี ขึ้นไป			รวมทั้งสิ้น		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
จังหวัดนครพนม															
เกษตรกร	๕๘๔๑๘	๖๑๘๘๒	๑๒๐๓๐๑	๑๐๑๔๕	๔๔๔๓๕	๕๔๕๘๐	๓๐๖๕๓	๓๐๒๕๑	๖๐๘๘๔	๓๓๕๒๒	๕๑๕๒๒	๑๒๕๐๔	๑๓๖๖๑๓	๑๔๑๘๐๔	๒๗๘๔๑๓
กรรมกร	๓๕๓๐	๑๖๔๓	๕๑๗๓	๔๕๕๘	๕๕๒	๕๑๑๐	๑๕๓๐	๓๕๕	๑๘๘๕	๑๓๐	๕๕	๒๑๕	๑๐๒๖๘	๓๐๓๓	๑๓๓๐๑
ผู้ประกอบการค้าและบริการ เอกชน	๔๕๕	๑๑๐๑	๑๕๖๐	๓๒๒	๑๑๕๔	๑๔๗๖	๓๐๕	๑๐๑๖	๑๓๒๑	๑๕๔	๑๓๖	๒๙๐	๒๐๔๐	๓๔๔๓	๕๕๘๓
ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ	๓๓๕	๑๓๒	๔๖๗	๕๖๖	๑๒๘	๑๐๙๔	๔๕๑	๑๖	๔๖๗	๓๒	๐	๓๒	๑๘๒๔	๓๑๖	๒๑๔๐
ผู้ใช้วิชาชีพ	๓๕๘	๓๐๑	๖๕๙	๕๑๔	๔๓๒	๑๓๔๖	๓๖๖	๑๕๘	๕๒๔	๒๔	๒	๒๖	๒๑๐๒	๕๓๓	๓๐๓๕
ทหารหรือตำรวจ	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๒๓๓๖	๐	๒๓๓๖
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๔๕๐	๓๓๐	๗๘๐
รวม	๖๓๒๒๑	๖๕๐๕๕	๑๒๘๒๗๖	๓๓๓๐๕	๔๙๑๓๕	๕๔๔๑๙๐	๓๔๕๕๘๕	๓๑๕๒๐	๖๖๑๖๕	๓๓๓๒๒	๕๓๓๕๕	๑๓๐๓๑	๑๖๑๑๒๓	๑๕๕๘๖๓	๓๑๐๕๘๖
มหาสารคาม															
เกษตรกร	๖๓๐๐๓	๓๓๕๒๖	๑๔๕๕๓๓	๕๕๖๓๐	๕๒๒๕๖	๑๐๗๘๘๖	๓๐๕๕๓	๓๒๓๖๘	๖๒๘๒๑	๕๕๒๘	๔๘๐๖	๑๐๓๓๔	๑๕๕๕๑๘	๑๖๓๓๖๖	๓๑๓๓๑๔
กรรมกร	๑๓๖๓	๖๕๓	๒๐๑๖	๒๑๐๘	๕๕๖	๒๖๖๔	๑๐๒๕	๒๕๒	๑๒๘๑	๕๓	๓๓	๑๓๔	๔๕๕๓	๑๔๕๒	๖๐๓๕
ผู้ประกอบการค้าและบริการ เอกชน	๒๘๐	๕๕๒	๘๓๒	๕๓๐	๘๐๐	๑๓๓๐	๕๕๕	๕๕๓	๑๑๐๘	๑๑๑	๖๓	๑๓๔	๑๕๑๐	๒๐๔๘	๓๕๕๘
ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ	๔๓	๑๑๕	๑๕๘	๒๕๕	๓๔	๓๓๓	๒๕๕	๕	๒๕๘	๒๖	๐	๒๖	๕๓๓	๑๕๘	๓๓๕
ผู้ใช้วิชาชีพ	๓๕๐	๒๕๒	๖๐๒	๑๐๑๑	๑๑๓	๑๑๒๔	๑๐๓๓	๒๐๕	๑๒๓๘	๒๖	๔	๓๐	๒๖๖๐	๕๑๘	๓๓๓๘
ทหารหรือตำรวจ	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๔๕๐	๐	๔๕๐
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๐	๔๕๐	๐	๔๕๐
รวม	๖๕๐๕๓	๓๕๖๒๒	๑๐๐๖๖๕	๕๕๕๓๘	๕๕๐๘๓	๑๐๐๖๖๑	๓๓๘๕๓	๓๓๕๒๓	๖๓๖๘๐	๖๑๘๘	๕๕๑๐	๑๑๐๕๘	๑๖๕๕๘๓	๑๗๖๕๖๒	๓๔๑๑๕๕

หมายเหตุ จำนวนนักเรียน นิสิต นักศึกษา รับเฉพาะ มศ.๔ ขึ้นไปเท่านั้น

จำนวนทหารหรือตำรวจ, นักเรียน นิสิต นักศึกษา ไม่สามารถจำแนกกลุ่มอายุได้เพราะขาดหลักฐานการแยกกลุ่มอายุประชากร.

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, สำมะโนประชากร และเคหะ พ.ศ.๒๕๑๓ จังหวัดนครพนม, มหาสารคาม (กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี).

ในการวิจัยครั้งนี้ทราบว่าประชากรทั้งหมดมีจำนวน ๑,๘๖๒,๗๘๕ คน
 P กำหนดให้ = $๑/๑๐ = ๐.๑$ (เนื่องจากกลุ่มประชากรมีขนาดใหญ่)
 z = ๑.๘๖ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ๐.๐๕
 e = ๐.๐๒ คือกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนไว้ร้อยละ ๒

จากนั้นจึงนำมาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัดได้จำนวนทั้งสิ้น ๘๐๐ คน

พิจารณาแบ่งออกตามสัดส่วนดังนี้คือ นครพนมจำนวน ๔๔๑ คน มหาสารคามจำนวน ๔๕๕ คน เพื่อให้เกิดความมั่นใจและเชื่อถือได้มากขึ้น จึงเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างจังหวัดนครพนมขึ้นเป็น ๕๕๒ คน และจังหวัดมหาสารคามขึ้นเป็น ๕๕๕ คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น ๑,๑๘๗ คน (โดยส่งแบบสอบถามออกไปทั้งสิ้นรวมทั้ง ๒ จังหวัด ๑,๒๕๕ ชุด)

อันนี้เกี่ยวกับสถิติประชากรทั้ง ๒ จังหวัดที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคำนวณหาสัดส่วนประกอบการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติประชากรปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งเป็นสถิติประชากรที่ทำการศึกษาทั่วประเทศครั้งล่าสุด สำหรับจำแนกกลุ่มประชากรตามเพศ อายุ และอาชีพ ส่วนสถิติประชากรทั้งหมดใน ๒ จังหวัด ใช้สถิติที่มีการสำรวจครั้งล่าสุดก่อนการเลือกตั้ง (เดือนกันยายน ๒๕๒๑) เหตุที่ใช้เกณฑ์ปฏิบัติเช่นนี้เพราะเหตุว่า ถ้าหากยึดเอาสถิติประชากรทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ เป็นเกณฑ์แล้วจะทำให้กลุ่มประชากรแยกตามอำเภอต่าง ๆ บางอำเภอตกหล่นไป เพราะทางการยังไม่ได้ยกฐานะให้เป็นอำเภอและกิ่งอำเภอ ในระหว่างปีที่มีการสำรวจครั้งสุดท้าย (พ.ศ. ๒๕๑๓) เช่นจังหวัดนครพนม ได้แก่อำเภอเรณูนคร กิ่งอำเภอนิคมน้ำอ้อย กิ่งอำเภอนาหว้า กิ่งอำเภอคองหลวง กิ่งอำเภอนาหว้าใหญ่ จังหวัดมหาสารคามได้แก่ กิ่งอำเภอแกลง เป็นต้น ซึ่งจะทำให้การสุ่มตัวอย่างประกอบการวิจัยครั้งนี้ไม่ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด สำหรับกลุ่มระดับการศึกษานั้น ผู้วิจัยสำรวจจากสถิตินักเรียน นิสิต นักศึกษา ประจำปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ของทั้ง ๒ จังหวัด เป็นเกณฑ์ในการแบ่งสัดส่วนเช่นเดียวกับกลุ่มทหารหรือตำรวจซึ่งมีการผลิตเปลี่ยนเข้าประจำหน้าที่ตลอดเวลา

ขั้นต่อไปคือ การสุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling)^๑ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

^๑ จุมพล สวัสดิ์วิทยากร, หลักและวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร: สุวรรณภูมิ, ๒๕๒๐), หน้า ๑๗๖-๑๗๗.

ขั้นที่ ๑ ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มใหญ่ (Cluster) ได้ ๒ กลุ่ม (จังหวัดละกลุ่ม) ในขั้นนี้ได้เฉลี่ยจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาตามสัดส่วนของประชากรจริงในแต่ละจังหวัด จากสถิติประชากรปี พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยเลือกสุ่มตามพื้นที่ (Area Sampling) นั้นเอง ซึ่งปรากฏว่ามีจำนวนตัวอย่างดังนี้ จังหวัดนครพนม ๖๒๕ คน จังหวัดมหาสารคาม ๖๓๔ คน รวมทั้งสิ้น ๑,๒๕๙ คน

ขั้นที่ ๒ ได้จัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างใน ๒ จังหวัดออกเป็นพวกตามวิธี (Stratified Random Sampling) โดยแบ่งแยกตามตัวแปรอิสระที่กำหนดไว้ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ แล้วนำมาคำนวณหาจำนวนที่ต้องการตามสัดส่วนของประชากรจริงในแต่ละจังหวัดเป็นเกณฑ์ (ดูจากตารางที่ ๒) ได้ประชากรตัวอย่างจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ดังปรากฏในตารางที่ ๓

อนึ่ง สำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ที่ใช้สุ่มตัวอย่างใน ๒ จังหวัดนั้น คัดเลือกสุ่มเฉพาะผู้ที่กำลังศึกษาอยู่ ตั้งแต่ระดับชั้น ม.ศ. ๔ ขึ้นไป ซึ่งปรากฏว่ามีอายุอยู่ในระดับต่ำกว่า ๒๕ ปีลงมา

ขั้นที่ ๓ ได้ทำการแบ่งสัดส่วนประชากรตัวอย่างในแต่ละจังหวัดเพื่อกระจายไปตามอำเภอและตำบลต่าง ๆ อย่างทั่วถึง โดยคำนวณจากสัดส่วนประชากรจริงในแต่ละตำบล อำเภอของแต่ละจังหวัดเป็นเกณฑ์ตามวิธี Proportional Method Sampling

เพื่อที่จะให้การสุ่มตัวอย่างครอบคลุมกลุ่มประชากรตัวอย่างใน ๒ จังหวัดมากที่สุด ผู้วิจัยได้พิจารณาคัดเลือกผู้ช่วยงานวิจัยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดนครพนมและมหาสารคาม เพื่อที่จะสามารถดำเนินการสุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอ ตำบลและหมู่บ้านที่คัดเลือกไว้แล้ว ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือไปยังนายอำเภอทุกอำเภอใน ๒ จังหวัด เพื่อประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตที่ใช้ดำเนินการ โดยผู้วิจัยได้มอบหนังสือรับรองการทำวิจัยจากคณะนิติ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้แก่ผู้ช่วยวิจัยทุกคนนำติดตัวไปประกอบการดำเนินการดำเนินการเพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการครั้งนี้มีหลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

๑. ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมการปฏิบัติงานของผู้ช่วยวิจัยให้ดำเนินการตามตารางเกณฑ์เอาไว้อย่างทั่วถึง ซึ่งอาจทำให้การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้มีโอกาสผิดพลาดจากหลักการที่วางไว้พอสมควร

ตารางที่ ๓ จำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้สู่ม้าอย่างใน ๒ จังหวัด จำแนกตาม เพศ, อายุ, ระดับการศึกษาและอาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๑

กลุ่มตัวอย่าง	นครพนม			มหาสารคาม			รวมทั้งสิ้น		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
<u>อายุ</u> ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๑๐๑ (๓๓)	๑๐๑ (๑๐๕)	๒๐๑ (๑๓๘)	๑๐๔ (๕๖)	๑๐๑ (๕๘)	๒๐๕ (๑๑๔)	๒๐๕ (๑๖๕)	๒๐๑ (๒๐๓)	๔๐๕ (๓๓๖)
๒๕ - ๓๕ ปี	๑๑๕ (๑๑๔)	๑๐๕ (๘๖)	๒๒๐ (๒๐๐)	๑๑๐ (๑๑๕)	๑๐๓ (๘๓)	๒๑๓ (๑๙๘)	๒๒๕ (๒๒๕)	๒๐๘ (๑๖๕)	๔๓๓ (๓๙๘)
๔๐ - ๕๕ ปี	๘๖ (๘๓)	๘๑ (๕๔)	๑๖๖ (๑๔๑)	๗๑ (๖๑)	๖๕ (๖๒)	๑๓๕ (๑๒๓)	๑๕๖ (๑๔๘)	๑๔๕ (๑๑๖)	๓๐๑ (๒๖๔)
๖๐ ปี ขึ้นไป	๑๕ (๑๘)	๑๕ (๑๕)	๓๐ (๓๓)	๑๖ (๔๕)	๑๐ (๓๕)	๒๖ (๘๐)	๖๑ (๖๓)	๕๕ (๕๐)	๑๒๐ (๑๑๓)
รวม	๓๒๑ (๒๙๖)	๓๐๔ (๒๖๐)	๖๒๕ (๕๕๖)	๓๒๖ (๓๑๓)	๓๐๘ (๒๓๘)	๖๓๔ (๕๕๑)	๖๑๓ (๖๐๕)	๖๑๒ (๕๓๘)	๑๒๒๕ (๑๑๓๓)
<u>ระดับการศึกษา</u>									
จบป.๔ หรือต่ำกว่า	๒๑๖ (๒๐๕)	๒๑๖ (๑๓๒)	๔๓๒ (๓๘๑)	๒๒๖ (๒๑๕)	๒๒๒ (๑๕๘)	๔๔๘ (๓๗๓)	๔๓๘ (๔๒๘)	๔๓๘ (๓๓๐)	๘๗๖ (๗๙๘)
ม.๑-ม.๖(ป.๕-มศ.๓)	๖๘ (๕๔)	๖๒ (๕๘)	๑๓๐ (๑๑๒)	๖๓ (๕๖)	๕๖ (๕๓)	๑๒๓ (๑๑๓)	๑๓๕ (๑๑๐)	๑๑๘ (๑๑๕)	๒๕๓ (๒๒๕)
ม.๓(มศ.๔)-ต่ำกว่า ปริญญาตรี	๓๔ (๒๔)	๒๓ (๒๕)	๕๗ (๕๓)	๓๑ (๓๕)	๒๓ (๑๖)	๕๓ (๕๑)	๖๔ (๕๕)	๕๖ (๔๕)	๑๑๐ (๑๐๔)
จบปริญญาตรีหรือ เทียบเท่าขึ้นไป	๓ (๕)	๓ (๑)	๖ (๖)	๓ (๓)	๕ (๓)	๘ (๑๔)	๑๐ (๑๒)	๑๐ (๘)	๒๐ (๒๐)
รวม	๓๒๑ (๒๙๖)	๓๐๔ (๒๖๐)	๖๒๕ (๕๕๖)	๓๒๖ (๓๑๓)	๓๐๘ (๒๓๘)	๖๓๔ (๕๕๑)	๖๑๓ (๖๐๕)	๖๑๒ (๕๓๘)	๑๒๒๕ (๑๑๓๓)

ตารางที่ ๓ (ต่อ) จำนวนกลุ่มประชากรที่สุ่มตัวอย่างใน ๒ จังหวัด
จำแนกตามเพศ, อายุ, ระดับการศึกษาและอาชีพ พ.ศ. ๒๕๒๑

กลุ่มตัวอย่าง	นครพนม			มหาสารคาม			รวมทั้งสิ้น		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
อาชีพ เกษตรกร	๒๒๘	๒๒๘	๔๕๖	๒๘๐	๒๗๕	๕๕๕	๕๐๘	๕๐๓	๑๐๑๑
	(๒๔๐)	(๒๒๓)	(๔๖๓)	(๒๖๓)	(๒๔๙)	(๕๑๒)	(๕๐๓)	(๔๗๖)	(๙๘๓)
กรรมกร	๑๓	๑๓	๒๖	๙	๘	๑๗	๒๒	๒๑	๔๓
	(๑๓)	(๑๑)	(๒๔)	(๙)	(๘)	(๑๗)	(๒๒)	(๑๙)	(๔๑)
ผู้ประกอบการค้าและ บริการ เอกชน	๖	๖	๑๒	๕	๕	๑๐	๑๑	๑๑	๒๒
	(๘)	(๘)	(๑๖)	(๕)	(๕)	(๑๐)	(๙)	(๑๓)	(๒๒)
ข้าราชการและพนักงาน รัฐวิสาหกิจ	๖	๕	๑๑	๖	๕	๑๑	๑๒	๑๐	๒๒
	(๘)	(๓)	(๑๑)	(๗)	(๔)	(๑๑)	(๑๕)	(๙)	(๒๒)
ผู้ใช้วิชาชีพ	๖	๕	๑๑	๗	๖	๑๓	๑๓	๑๑	๒๔
	(๗)	(๔)	(๑๑)	(๗)	(๖)	(๑๓)	(๑๔)	(๑๐)	(๒๔)
ทหารหรือตำรวจ	๑๕	๐	๑๕	๑๐	๐	๑๐	๒๕	๐	๒๕
	(๑๓)		(๑๓)	(๑๐)		(๑๐)	(๒๓)		(๒๓)
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	๗	๗	๑๔	๙	๙	๑๘	๑๖	๑๖	๓๒
	(๗)	(๗)	(๑๔)	(๑๒)	(๖)	(๑๘)	(๑๙)	(๑๓)	(๓๒)
รวม	๓๒๑	๓๐๘	๖๒๙	๓๒๖	๓๐๘	๖๓๔	๖๔๓	๖๑๒	๑๒๕๕
	(๒๙๒)	(๒๖๐)	(๕๕๒)	(๓๑๗)	(๒๗๘)	(๕๙๕)	(๖๐๙)	(๕๓๘)	(๑๑๔๓)

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บ คือ จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับจากการสุ่มตัวอย่างแล้ว
ตัวเลขนอกวงเล็บคือ จำนวนแบบสอบถามที่กำหนดไว้ในการสุ่มตัวอย่างครั้งแรก
(ได้เพิ่มแบบสอบถามเฉพาะกลุ่มอาชีพบางกลุ่มเพื่อความเหมาะสม)

๒. ห้องที่อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน ว่างแห่งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและอันตรายน เช่น ห้องที่อำเภอ นากะ คอนตาล จังหวัดนครพนม เป็นต้น นับว่าเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการสุ่มตัวอย่างให้เป็นไปตามที่วางโครงการเอาไว้ จึงคาดว่ามีโอกาสเป็นไปได้ที่จะมีการล่าเหยียดในการสุ่มตัวอย่างครั้งนี้

๓. ลักษณะแบบสอบถาม ใช้วิธีการจัดจำแนกตามตัวแปรต่าง ๆ เป็นสัดส่วนทำให้ยากแก่การดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามตัวแปรที่กำหนดไว้ ซึ่งน่าจะมีโอกาสล่าเหยียดในการดำเนินการสุ่มตัวอย่างได้อย่างมากเช่นเดียวกัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยใช้การนำส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self Delivered Questionnaires) โดยมีผู้ช่วยในการส่งแบบสอบถาม (Data Collection Assistants) เป็นหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งในการนี้ได้รับความร่วมมือจากคณาจารย์และนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม จำนวน ๔๐ คน ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดนครพนมและมหาสารคามออกปฏิบัติงานสนามในช่วงปิดภาคเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากคณะครูอาจารย์โรงเรียนนิเวศราชาลัย ช่วยเหลือในการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมแบบสอบถามในเขตอำเภอเมืองนครพนม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยมอบให้ผู้ช่วยรับผิดชอบ เฉพาะตามจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับมอบหมายให้ไปดำเนินการ เท่านั้นและกำหนดวันเวลาในการสุ่มตัวอย่างและ เก็บรวบรวมข้อมูลนำส่งภายในเวลา ๓๐ วันนับตั้งแต่เริ่มดำเนินการสุ่มตัวอย่างแล้ว

ก่อนที่ผู้ร่วมงานดังกล่าวจะออกปฏิบัติงานสนามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นหลักในการปฏิบัติงานสรุปได้ ๓ ประเด็น คือ

๑. ให้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยความเที่ยงตรงอย่างเคร่งครัด
๒. ดำเนินการสุ่มตัวอย่างตามตัวแปรต่าง ๆ ซึ่งกำหนดไว้เป็นสัดส่วนในแบบสอบถามที่แต่ละคนรับผิดชอบ

๓. ให้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

ในการปฏิบัติงานสนามครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกติดตามผลการปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างใกล้ชิด จึงคาดว่าจะได้รับข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ด้วยความเที่ยงตรงมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะปิดทั้งหมด จุดมุ่งหมายในการใช้แบบสอบถามชนิดนี้นั้น เพื่อความสะดวกในการตอบคำถามและการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดแบ่งกลุ่มทัศนคติ

สำหรับลักษณะของ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะดังนี้

ส่วนที่ ๑ เป็นการวิจัยเอกสารได้เสนอไว้ในบทที่ ๒, ๓ และ ๔ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ ในส่วนนี้ได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทั่วไปที่เกี่ยวข้อง ซึ่งส่วนใหญ่ได้จากข้อมูลศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย หอสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ส่วนการปกครองจังหวัดนครพนมและมหาสารคาม ฯลฯ ข้อมูลที่ได้รับมีทั้งหนังสือ ตำราทางด้านวิชาการ วารสาร เอกสาร และหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งการสัมภาษณ์บุคคลสำคัญที่มีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่ต้องการอีกด้วย

ส่วนที่ ๒ เป็นการวิจัยสนาม ได้เสนอไว้ในบทที่ ๕ และ ๖ ข้อมูลต่าง ๆ ได้รับจากการใช้แบบสอบถามสุ่มตัวอย่างจากประชากรกลุ่มตัวอย่างใน ๒ จังหวัดที่กำหนดไว้คำถามแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ ซึ่งมีคำถามรวม ๔ ข้อ

ตอนที่ ๒ เป็นคำถามวัดระดับความรู้เกี่ยวกับเวียคนาม ซึ่งมีคำถามรวม ๕ ข้อ

ตอนที่ ๓ เป็นคำถามวัดเกี่ยวกับทัศนคติต่อเวียคนาม ซึ่งมีคำถามรวม ๑๔ ข้อ

จำแนกออกเป็นคำถามวัดทัศนคติต่อเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. ทัศนคติต่อชาวญวนอพยพ มีคำถามทั้งหมดรวม ๗ ข้อ

๒. ทัศนคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานของเวียคนามมีคำถามรวม ๔ ข้อ

๓. ทัศนคติต่อการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียคนาม มีคำถาม

รวม ๗ ข้อ

การสร้างและปรับปรุง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๑. กระบวนการสร้างและปรับปรุงแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถามในการวัดระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนาม และการวัดทัศนคติของประชากรทั้ง ๒ จังหวัดต่อเวียดนามนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

ก. แบบสอบถามวัดระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนามนั้น ผู้วิจัยจะวัดความรู้ของประชากร เกี่ยวกับเวียดนาม ๖ ลักษณะ คือ

๑. แหล่งความรู้เกี่ยวกับเวียดนามที่ประชากรทั้ง ๒ จังหวัดได้รับ

๒. คำถามว่า เวียดนามรวมเป็นประเทศเดียวกันแล้วใช่หรือไม่

๓. คำถามว่า เวียดนามมีการปกครองแบบใด

๔. คำถามว่า เวียดนามเคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศใด

๕. คำถามว่า ชาวเวียดนามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพอะไร

๖. คำถามว่า เมืองหลวงของ เวียดนามปัจจุบันชื่อว่าอะไร

ข. ศึกษาและรวบรวมวิธีการ เกี่ยวกับการวัดทัศนคติต่อเวียดนาม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนปรึกษาหารือขอคำแนะนำจากผู้หลายท่าน เช่น รองศาสตราจารย์ ดร. เขียน ชีระวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรศักดิ์ มุ่งแผ้ว เป็นต้น นอกจากนั้นยังได้ศึกษาจากผลงานวิจัยและแบบสอบถามที่ก่อสร้างไว้ก่อนแล้ว นำมาปรับปรุงดัดแปลงแก้ไขให้มีความเหมาะสม เพื่อใช้ในการศึกษารั้งนี้

๒. ลักษณะของแบบสอบถาม สำหรับแบบสอบถามดังกล่าวข้างต้น มีความแตกต่างกันดังนี้

๒.๑ ข้อคำถาม จะเป็นประโยคคำถามเพื่อวัดทัศนคติ ซึ่งเป็นการเสนอความเห็นในเชิงบวก (positive) หรือลบ (negative) ซึ่งเป็นคำถามแบบปิด (Close-end questions)

๒.๒ มาตราวัด ในการวัดทัศนคตินั้น ผู้วิจัยจะสร้างแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งออกเป็น ๓ ช่วง คือ เพื่อสะดวกในการวัดกลุ่มทัศนคติประกอบการวิเคราะห์ คือคำตอบเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย และไม่ออกความคิดเห็นกับคำตอบเชื่อ ไม่เชื่อ และไม่ออกความเห็น

๒.๓ เกณฑ์ในการรวมกลุ่มทัศนคติ ผู้วิจัยได้รวมกลุ่มทัศนคติเป็น ๓ กลุ่มด้วยกัน คือ กลุ่มที่มีทัศนคติที่ดี ไม่ดีคือเวียคนาม และกลุ่มวางตัวเป็นกลาง (ไม่ออกความเห็น)

๓. การตรวจคุณภาพของแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำแบบสอบถามไปใช้สุ่มตัวอย่างจริงนั้น ผู้วิจัยได้ทดลองใช้แบบสอบถาม และปรับปรุงแก้ไขจนเป็นที่น่าเชื่อถือได้ความหลักและวิธีการดังนี้

๓.๑ การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

ผู้วิจัยได้ปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องนี้กับอาจารย์ที่ปรึกษาทั้ง ๒ ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.เขียน ชีระวิทย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ นองแผ้ว ตรวจ ปรับปรุงแก้ไขข้อความคำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม จนเป็นที่พอใจว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

๓.๒ การหาค่า Coefficient of Reproductivity (C.R.)

ของแบบสอบถาม

ก่อนที่จะนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้ทดสอบจริงนั้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรจำนวน ๕๐ คน แยกตามกลุ่มตัวแปร เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพของทั้ง ๒ จังหวัด โดยใช้วิธีทดสอบซ้ำ (Test-Retest)

การทดสอบทั้ง ๒ ครั้งใช้เวลาห่างกัน ๑๕ วัน โดยทดสอบประชากรกลุ่มเดิมแล้วจึงนำผลการทดสอบทั้ง ๒ ครั้งมาเปรียบเทียบบุคคลคน ข้อต่อข้อ เพื่อดูความแตกต่างกันของการทดสอบทั้ง ๒ ครั้ง แล้ววัดออกมาเป็นค่า Coefficient of Reproductivity ซึ่งมีสูตรดังนี้

E. Terrence Jones, Conducting Political Research (New York: Harper & Row Publishers, 1971), pp. 42-43. อ้างใน สมพร เขียวเม่น "ความเชื่อทางการเมืองของข้าราชการไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการ กทม." (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐).

$$CR = 1 - e/n$$

e = จำนวนข้อที่คลาดเคลื่อน

n = จำนวนข้อทั้งหมด

ผลการวัดค่า Coefficient of Reproductivity ของแบบสอบถาม
ปรากฏดังนี้

จำนวนข้อ (n)	จำนวนแบบสอบถาม (N)	จำนวนข้อที่คลาดเคลื่อน	CR.
๑๘	๕๐	๘๘	๐.๕๐๒
รวม (N x n) = ๕๐๐			

จากตารางจะเห็นได้ว่า ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ใช้เป็น
เครื่องมือในการวิจัยได้ค่า CR (Coefficient of Reproductivity) = ๐.๕๐๒
ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นพอที่จะนำไปใช้ในการวิจัยได้

๓.๓ สูตรทางสถิติที่ใช้ในการคำนวณ

สูตรสำหรับหาค่าไคสแควร์ (χ^2)

$$\chi^2 = \sum \frac{(f_o - f_e)^2}{f_e}$$

เมื่อ f_o = ค่าของข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จริง

f_e = ค่าคาดหวังหรือค่าที่น่าจะ เป็นของข้อมูล ซึ่งหาได้จากผลรวมของค่า
ในแถวอนาคุมกับผลรวมของค่าในแถวตั้ง ทหารควยจำนวนประชากร
ทั้งหมด

ค่า χ^2 จากการเปิดตารางได้กำหนดค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ ๐.๐๕ แล้วหาค่า degree of freedom จากสูตร

$$df = (c - 1)(r - 1)$$

เมื่อ r = จำนวนตัวเลขในแนวนอน

c = จำนวนตัวเลขในแนวตั้ง

สูตรค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Contingency Coefficient)

$$C = \sqrt{\frac{\chi^2}{\chi^2 + N}}$$

เมื่อ C = ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

χ^2 = ค่าไคสแควร์

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (๑,๑๕๕ คน)

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อได้กระดาษคำตอบมาเรียบร้อยแล้ว ได้นำมาดำเนินการดังนี้

๑. สร้างคู่มือลงรหัส สำหรับข้อมูลในแต่ละข้อ
๒. นำข้อมูลลงใน Coding Sheet
๓. จัดกลุ่มข้อมูลเพื่อหาค่าอัตราส่วนร้อยละและค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
๔. นำเสนอข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ คือ ตารางวิเคราะห์เชิงพรรณนา และตาราง

วิเคราะห์เชิงสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั้น ได้ทำการวิเคราะห์ ดังนี้

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคมของกลุ่มตัวอย่าง ^{กลุ่ม} จำนวนเป็นร้อยละ โดยแยกตารางตามลำดับคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ

๒. ข้อมูลแหล่งความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับเวียดนาม และระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนาม จะนำเสนอรวม ๕ ตาราง ๕ แผนภาพ เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับเรื่องนี้ กำหนดไว้ดังนี้

- ตอบถูก ร้อยละ ๐-๒๐ มีความรู้อยู่ในระดับต่ำมาก
- ตอบถูก ร้อยละ ๒๑-๔๐ มีความรู้อยู่ในระดับต่ำ
- ตอบถูก ร้อยละ ๔๑-๖๐ มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง
- ตอบถูก ร้อยละ ๖๑-๘๐ มีความรู้อยู่ในระดับสูง
- ตอบถูก ร้อยละ ๘๐-๑๐๐ มีความรู้อยู่ในระดับสูงมาก

๓. ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติต่อเวียดนาม แยกพิจารณาวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ลึกต่อชาวเวียดนามอพยพ ความรู้ลึกต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุกรานของเวียดนาม และความรู้ลึกต่อการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนาม เพื่อนำมาสรุปเป็นทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือใน ๒ จังหวัดต่อเวียดนาม แยกออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

- กลุ่มที่ ๑ มีทัศนคติที่ดีต่อเวียดนาม
- กลุ่มที่ ๒ มีทัศนคติที่ไม่ดีต่อเวียดนาม
- กลุ่มที่ ๓ ไม่ออกความเห็น (วางตัวเป็นกลาง)

ทั้งนี้จะนำเสนอรวม ๒๓ ตาราง ๒ แผนภาพ

๔. ในการพิสูจน์สมมติฐาน ผู้วิจัยใช้อัตราส่วนร้อยละเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ สะดวกต่อผู้สนใจศึกษาทุกระดับ และใช้สถิติไคสแควร์ เป็นเกณฑ์ตัดสินว่าตัวแปรอิสระ เป็นปัจจัยทำให้ตัวแปรตามมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้เท่ากับ ๐.๐๕^๑ สำหรับ

หมายถึงว่าให้โอกาสสรุปผิดพลาดเพียงร้อยละ ๕ เท่านั้น ระดับนัยสำคัญดังกล่าวนำไปสู่การบอกค่า ณ จุดตัดสินใจยอมรับหรือไม่ยอมรับว่าตัวแปรอิสระ เป็นปัจจัยทำให้ตัวแปรตามมีความแตกต่างกันหรือไม่ (ค่านี้ได้จากการเปิดตาราง) เมื่อนำค่าที่ได้จากการเปิดตารางไปเปรียบเทียบกับค่าที่ได้จากการคำนวณแล้ว หากค่าที่ได้จากการคำนวณมากกว่าค่าที่ได้จากการเปิดตาราง ถือว่าตัวแปรอิสระ เป็นปัจจัยทำให้ตัวแปรตามมีความแตกต่างกัน หากค่าจากการคำนวณน้อยกว่าค่าจากการเปิดตาราง ถือว่าตัวแปรอิสระไม่เป็นปัจจัยทำให้ตัวแปรตามแตกต่างกัน.

อัตราความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข การวิเคราะห์

เนื่องจากการใช้ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข c มีสิ่งที่ควรระวังอยู่อย่างหนึ่งคือการตีค่าระดับความสัมพันธ์ต่ำเกินไป ค่านี้จะเป็น ๑ ไม่ได้เลย แต่จะอยู่ระหว่าง ๐ กับ ๑ ฉะนั้น ในการกำหนดความสัมพันธ์สูงหรือต่ำไม่เหมือนค่าสหสัมพันธ์อื่น ๆ เช่น ถ้าเป็นตารางจากตัวแปร 2×2 ค่าสูงสุดของ $C \leq \sqrt{\frac{1}{2}}$ (๐.๗๐๗) หรือ $3 \times 3 \leq \sqrt{\frac{2}{3}}$ (๐.๘๑๖) หรือ $4 \times 4 \leq \sqrt{\frac{3}{4}}$ (๐.๘๖๖) เป็นต้น^๑ ทั้งนี้ในที่นี้จึงแบ่งการตีค่าระดับความสัมพันธ์ออกเป็น ๓ ตอนตามชนิดของตารางดังต่อไปนี้

๑. การวิเคราะห์เกี่ยวกับเพศเป็นตารางแบบ 2×3 ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น ๕ ระดับดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๐๐-๐.๑๔ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๑๕-๐.๒๘ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๒๙-๐.๔๒ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๔๓-๐.๕๖ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๕๗-๐.๗๑ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

๒. การวิเคราะห์เกี่ยวกับอายุระดับการศึกษา เป็นตารางแบบ 4×3 ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น ๕ ระดับดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๐๐-๐.๑๖ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๑๗-๐.๓๒ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๓๓-๐.๔๘ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๔๙-๐.๖๔ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๖๕-๐.๘๒ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

๓. การวิเคราะห์เกี่ยวกับอาชีพซึ่ง เป็นตาราง ๗×๓ ได้แบ่งระดับความสัมพันธ์ออกเป็น ๕ ระดับดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๐๐-๐.๑๗ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำมาก

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๑๘-๐.๓๔ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๓๕-๐.๕๑ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๕๒-๐.๖๘ มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์ความมีเงื่อนไข ๐.๖๙-๐.๘๗ มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

๑. ทักษะคติ (Attitude) หมายถึงทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน ๒ จังหวัด (นครพนม และมหาสารคาม) ต่อเวียดนาม

๒. เวียดนาม หมายถึงประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นอกจากนั้น รายชื่อประเทศอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกาวิจัยครั้งนี้จะใช้เพียงชื่อเฉพาะสั้น ๆ เท่านั้น ทั้งนี้เพื่อสะดวกต่อการอธิบายเนื้อหาสาระต่าง ๆ ง่ายต่อการทำความเข้าใจมากขึ้น

๓. ญวนอพยพ หมายถึงชนเชื้อชาติเวียดนามซึ่งอพยพออกจากประเทศของตน เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย สำหรับทบวงราชการไทยถือว่าญวนอพยพเป็นชาวญวนที่ เข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รัฐบาลกำหนดให้อาศัยอยู่ในเขตควบคุมรวม ๕ จังหวัด เท่านั้นในการศึกษานี้เน้นเฉพาะชาวญวนอพยพที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครพนมและมหาสารคาม

๔. ระดับความรู้เกี่ยวกับเวียดนาม หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเวียดนามของ ประชากรทั้ง ๒ จังหวัดที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ จังหวัดนครพนมและมหาสารคาม

๕. คนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง ประชากรที่อาศัยอยู่ในจังหวัด ต่าง ๆ รวม ๑๖ จังหวัดในภาคนี้ ซึ่งมีรายชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎรของแต่ละจังหวัด ในที่นี้ศึกษาเฉพาะประชากรในจังหวัดนครพนมและมหาสารคาม

๖. ก้าวร้าวรุกราน หมายถึงพฤติกรรมที่เวียดนามแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นอันตรายต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ทั้งในทางลับและเปิดเผย

๗. การดำเนินการสัมพันธภาพถึง พหุติกรรมร่วมกันของรัฐบาลไทยและ
เวียดนามที่แสดงออกมาในแนวทางที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน

๘. ผู้ใช้วิชาชีพในการศึกษาคั้งนี้ หมายถึง กลุ่มประชากรซึ่งประกอบอาชีพ
ตรงตามหน้าที่การงานที่ตนเองมีความถนัด และได้รับการศึกษา เรียนรู้ ฝึกฝนมาโดยเฉพาะ
เช่น แพทย์ พยาบาล ครู อาจารย์ วิศวกร สถาปนิก นักวิทยาศาสตร์ นักกฎหมาย นักเขียน
อาลา เป็นต้น

การเสนอทวิวิจัย

การวิจัยเรื่องทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม ศึกษา
เปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวนานอพยพอาศัยอยู่นั้น ได้แบ่งการเสนอผลการ
วิจัยออกเป็น ๒ บทดังนี้คือ บทที่ ๑ กล่าวถึงสภาพปัญหา วัตถุประสงค์ของการศึกษา
ขอบเขตของการศึกษา สมมติฐานในการวิจัย ความสำคัญหรือประโยชน์ของการวิจัย กล่าวถึง
วิธีการดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่การออกแบบสอบถาม ได้แก่การสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ
ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ทฤษฎี
และแนวความคิดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้โดยทั่วไป เริ่มตั้งแต่ทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ
และวิธีการวัดแบบต่าง ๆ บทที่ ๒, ๓ และ ๔ เป็นการเสนอเนื้อหาเชิงวิชาการเพื่อใช้
เรียนรู้ประกอบการศึกษาทวิวิจัยเรื่องนี้ กล่าวคือ บทที่ ๒ กล่าวถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ
เวียดนาม นับตั้งแต่ประวัติศาสตร์โดยสังเขป สภาพทั่วไปเกี่ยวกับเวียดนามในปัจจุบัน
ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ แนวนโยบายสำคัญ และ
ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับเวียดนามทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
บทที่ ๓ กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม คือ
ชาวนานอพยพในประเทศไทย ประวัติความเป็นมาและสภาพทั่วไปทั้งทางด้านเศรษฐกิจ
สังคม ศาสนา การศึกษา การเมืองและการปกครอง บทบาทโอเจมินท์ในการกู้ชาติและผล
สะท้อนที่มีต่อประเทศไทย ปัญหาอันเกิดจากชาวนานอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ประเทศไทยแยกเป็น ปัญหาทางการเมือง ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และปัญหา

ทางด้านการปกครอง บทที่ ๔ กล่าวถึงสภาพทั่วไปเกี่ยวกับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 ของประเทศไทย แยกออกเป็นสภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพทางการเมือง สังคม และ
 วัฒนธรรม จำนวนชาวญวนอพยพในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และชาวญวนอพยพในจังหวัด
 ที่ใช้สมุทราวัย คือ จังหวัดนครพนม และมหาสารคาม บทที่ ๕ เป็นการเสนอผลการ
 วิเคราะห์วิจัยอย่างละเอียด บทที่ ๖ เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิจัยทั้งหมด ตลอดจน
 การอภิปรายและขอเสนอแนะบางประการ

อโง การที่ผู้วิจัยเพิ่มเนื้อหาสาระทางวิชาการอีกรวม ๓ บท ซึ่งได้แก่บทที่ ๒
 ๓ และ ๔ ดังกล่าวข้างต้นนั้นก็เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระสมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ
 ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในการวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติคนไทยต่อ
 เวียดนามนั้น ยังไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดศึกษามาก่อน ฉะนั้นในการปรับปรุงเพิ่มเติม
 ดังกล่าว จะทำให้สามารถมองเห็นสภาพการณ์ทั่วไปเกี่ยวกับเวียดนามและภาคตะวันออกเฉียง
 เหนือของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี.